

A leletek a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat pécsi regionális irodájában történő elsődleges feldolgozás után a pécsi Janus Pannonius Múzeumba kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Nagy Balázs, Pungor Krisztián technikusok. A geodéziai felmérést a Geoservice Kft. végezte.

KÁRPÁTI ZOLTÁN

435. Pécs, Széchenyi tér és környéke
(KÖH 28721)

(Baranya megye) Kö, Tő

2009. július–november között, ill. bizonyos területeken 2010-re is áthúzódva régészeti szakfelügyeletet, ill. megelőző feltárást tartottunk a tér és környékén végzett közműárok földmunkáknál.

Az elektromos közműárkok szakfelügyelete (2009. július 28.–augusztus 14.) során 6 objektumot (falmaradványt) találtunk, melyeket dokumentáltunk.

1. *obj.* (Ciszterci-köz): K–Ny irányú kő-tégla fal, erősen homokos habarccsal. Újkori.

2. *obj.* (Ciszterci-köz és Széchenyi tér sarka, a Galéria D-i oldala): Valószínűleg 3 külön szakaszban egymáshoz épített falak csomjái. A feltárt árokban látható részen a falak K–Ny irányba futottak. A legdélebbi fal erős, meszes habarcsú volt, míg az É-i oldalon homokos habarcsba téglák és kőanyagok kerültek. Ez utóbbi valószínűleg már barokk fal, míg az előbbieket középkoriak.

3. *obj.* (Ciszterci-köz és Széchenyi tér sarka, a Galéria K-i oldala): É–D irányú fal, melynek az alap felett a felmenő fal maradványai is megmaradtak. Esetleg a 2. objektum középkori falának É-ra kanyarodó folytatása lehet.

4. *obj.* (Széchenyi tér ÉK-i sarka, a Múzeumtól K-re): Faragott hasáb alakú kőtömb maradványa, melynek alja a felszíntől számítva 1 m mélyen volt. Újkori?

5. *obj.* (Széchenyi tér ÉK-i sarka, a Múzeumtól K-re): Téglalaborítású, ÉNy–DK irányú, újkori csatorna „Y” elágazásának maradványa a felszíntől számítva 1 m mélyen.

6. *obj.* (Széchenyi tér és a Megye köz sarkánál): Újkori, homokos habarcsú kőalapozás maradványai. Az árok mélységében nem értük el a fal alját.³²

A gázvezetékárkokban (2009. július 21.–november 25.) falmaradványokat, pincéket és vezetékmaradványokat találtunk, melyeket dokumentáltunk. A nem jelölt objektumszámok a szakfelügyelet azon részéhez tartoznak, mely a Szt. Bertalan templom feletti részen megelőző feltárássá változott.

1. *obj.*: Hunyadi u. É-i vége, a városkapu (Kaposvári kapu) alapja, középkor

2. *obj.*: Hunyadi u. 1. előtt ÉNy–DK irányú, 8 m hosszú falszakasz, újkor

3. *obj.*: Széchenyi tér ÉK-i sarkán

a/ ÉNy–DK irányú kerámia vízvezeték, újkor

b/ valószínűleg török csorgóhoz vagy fürdőhöz vezető kerámia K–Ny irányú vízvezeték, hódoltságkor?

c/ ÉK–DNy irányú kő vízvezeték, középkor

d/ K–Ny irányú kőfal, középkor

4. *obj.*: Hunyadi u. 6. előtt téglaházban futó É–D irányú kerámia vízvezeték, újkor

5. *obj.*: Hunyadi u. 5 előtt házalap és szuterén helyiség maradványa, újkor

6. *obj.*: Hunyadi u. 1. előtt téglaházban futó É–D irányú kerámia vízvezeték, újkor

7. *obj.*: Széchenyi tér 12. épület K-i oldalánál (É–D irányú?) fal, újkor

8. *obj.*: Hunyadi u. 1. előtt (a 6. *obj.*-től D-re) K–Ny irányú fal, újkor

9. *obj.*: Hunyadi u. 8. előtt É–D irányú kőfal, középkor?

10. *obj.*: Hunyadi u. É-i végében szuterén É–D irányú vékony fala, újkor

11. *obj.*: Nádor szálló előtt K–Ny irányú meszes-homokos habarcsú faltöredék, középkor?

12. *obj.*: Nádor szálló előtt K–Ny irányú homokos habarcsú faltöredék, újkor

13. *obj.*: Széchenyi tér DK-i sarkán K–Ny irányú faltöredék, középkor?

14–15. *obj.*: Széchenyi tér K-i oldalán azonosíthatatlanul megrongálódott falcsomók

35. *obj.*: Széchenyi tér Ny-i oldalán, Nagy L. Gimnázium előtt 8–9 m hosszú É–D irányú falszakasz, középkor

36. *obj.*: Széchenyi tér Ny-i oldalán É–D irányú pince téglalaborátuma, újkor

50. *obj.*: Szepessy u. alján széteső falmaradvány, újkor

51. *obj.*: É–D irányú vízvezeték téglalaborátuma, újkor.

A távközlési közműárkokban (2009. augusztus 11. – 2010. május 5.) 7 objektumot dokumentáltunk.

1. *obj.*: Hunyadi u. és az Aradi vértanúk u. kereszteződésének D-i részén É-i városkapu (Vaskapu, Kaposvári kapu, Újkapu) alapfalrészlete

2. *obj.*: É–D irányú középkori(?) falmaradvány a Széchenyi tér DNy-i sarkán

3. *obj.*: É–D irányú újkori fal maradványa a Széchenyi tér DNy-i sarkán

4. *obj.*: K–Ny irányú középkori(?) falmaradvány a Széchenyi téren, a dzsámi és a Hunyadi szobor között

5. *obj.*: É–D irányú újkori falmaradvány a Széchenyi téren, a dzsámi és a Hunyadi szobor között

6. *obj.*: K–Ny irányú falmaradvány a Szepesy utcában.

7. *obj.*: Irgalamsok u. alja: a város D-i kapujának (Siklósi kapu) alapfalmaradványa(?).

A vízvezetékárkokban (2009. július 22.–szeptember 9.) két régészeti objektumot találtunk.

32 A KÖSZ 2009. október 16-ra a teljes objektumot kiásta (Sz26 szelvény/982. stratigráfiai szám), így értelmezni és dokumentálni is ők tudták.

1. obj.: Hunyadi u. 2. előtt homokos habarcsú, ismeretlen irányú újkori fal maradványa

2. obj.: Irgalmasok u. 6. előtt nagy kövekkel keretezett fal- vagy csatornarészlet.

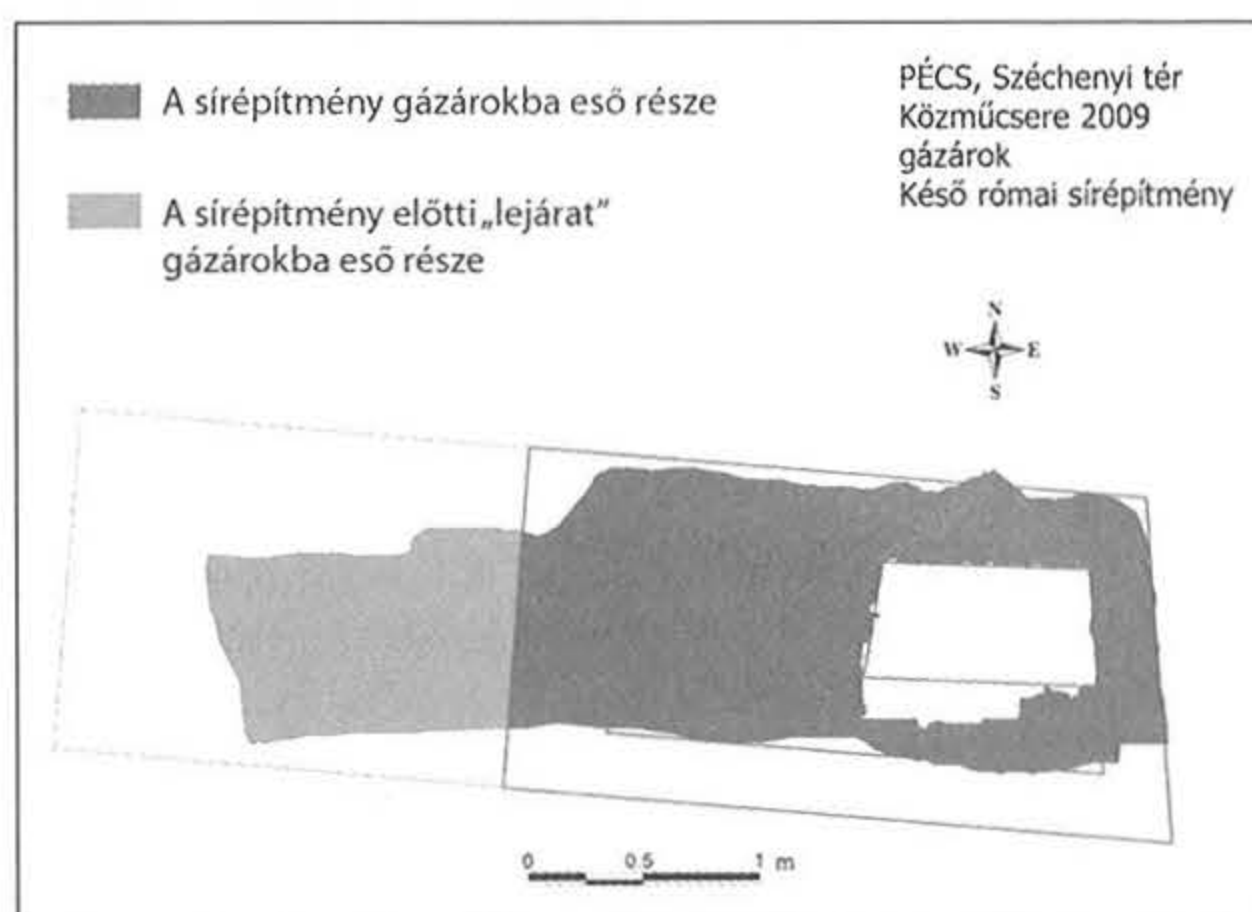
GÁBOR OLIVÉR

436. Pécs, Széchenyi tér
(KÖH 28721)

(Baranya megye) Ró, Kö, Tö

A téren a térrekonstrukciós munkálatok mellett közműcserék is folytak. A gázvezeték-fektetéshez a Janus Pannonius Múzeum biztosított régészeti szakfelügyeletet. A tér É-i oldalán 2009. augusztus 4. és szeptember 17. között folyt a régészeti tevékenység, két különálló szakaszon.

A Gázi Kászim pasa dzsámijától É-ra az 1960-as években ásott árokban a meglévő közmű cseréje történt. A másik helyszínen (előbbtől K-re), a Bíróság előtt kb. 9 m-es szakaszon új gázvezetékárkot létesítettek. A gázárók vonalában egy római kori sírépítmény, a középkori Szt. Bertalan templom építési periódusaihoz tartozó falak, kripták, sírok, lépcsők és járósínek valamint hódoltságkori fal, vízvezeték és járósínek került elő.

Római kori sírépítmény (37. objektum)

A mai felszíntől 1,90 m mélységben, mintegy 10–15 cm-rel a gázcső alatt került elő, a múzeumépület DNy-i sarkával egyvonalban. A megtalált római kori lelet, egy a Sopianae római kori város késő római kori É-i temetőjéhez tartozó emlék. (Az illusztrációkat lásd balra lent és fent!) A sírépítményt az erősen kavicsos, köves, kemény, sárga agyagos altalajrétegbe ásták bele, legmagasabb pontja 0,30 m-rel van a római kori talajszint alatt. Megközelítőleg téglalap alaprajzú, belmérete 1,97(É)×0,95(K)×2,05 (D)×0,93(Ny) m, K-i fala kissé kifelé áll a derékszöghöz képest, belmagassága 1,45 m. Megközelítőleg Ny–K tájolású, falvastagsága a Ny-i oldalon 0,43 m, a másik három oldalnál 0,27 m.

Az oldalfalakat, amennyire megállapítható, tört mészkőből falazták fel, felül téglából épített dongaboltozat zárta. A falazat és a boltív a beltérben sárgás habarccsal volt bevakolva, a felszíne meglehetősen egyenetlen. Előbbiből következőleg mögötte a falnak sincs egyenes síkja. A falon és a mennyezeten festés nyoma nem volt felfedezhető, de még ki sem meszelték. A sírkamra alján épített belső járósínek nyomát sem lehetett megfigyelni.

A Ny-i oldalfalban nyílást alakítottak ki, kicsit É-ra eltolva a fal középtengelyétől. Alakja egy nyeregtetős téglasír metszetével azonos, azzal méretében is nagyjából megegyező (0,50 m széles, 0,63 m magas).

Az oldalnyílás előtt az altalajba vájt, ferde oldalú, a bejárat felé lejtő, megközelítőleg egyenes aljú sekély „vályút” alakítottak ki, amelynek alját és oldalát vékonyan mésszel lekenték. Kiszervezés alapján szélessége nagyjából a sírépítmény szélességével azonos (1,50 m), hossza pedig ~2 m körüli lehetett. Az altalajszinttől az oldalnyílás aljáig 1,30 m szintkülönbséget hidalt át.

A dongaboltozat egyrészt a későbbi bolygatás miatt nem ép: a Ny-i fal felett teljes mértékben hiányzik, a D-i fal felett részlegesen a Ny-i oldalon. A sírépítmény K-i felében is megvan a boltív indítása a D-i oldalról indulva, de itt mindössze a teljes ív kb. egyharmada látható. A K-i falon jól látható, hogy mesterségesen alakították ki, visszabontották az eredetileg teljes boltívet. A visszabontott szakaszon az ív helyén felmenő falazat